

# POLITIČKA KORUPCIJA – UGROZA NACIONALNE SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

Matea Maleš \*

UDK 328.185:343.352](497.5)  
328.185(497.5)

Studentski rad

Primljeno: 18. VIII. 2024.

Prihvaćeno: 28. XI. 2024.

## SAŽETAK

U radu se analizira politička korupcija kao ugroza nacionalne sigurnosti na slučaju Republike Hrvatske u kojoj se kontinuirano bilježe visoka percepcija korupcije, gubitak povjerenja građana u državne institucije i oslabljenje istih; oslabljena je vladavina prava, javni resursi se preusmjeravaju za privatne interese te se svakodnevno razotkrivaju korupcijske afere povezane s političkim moćnicima, što predstavlja fokus rada. Primijenjena metoda je studija slučaja kojom se nastoji istražiti složenost fenomena političke korupcije u Republici Hrvatskoj kroz izvore kao što su Transparency International i GRECO (Group of States against Corruption), članke iz medija te prethodne ekspertize. Provedena je i analiza dokumenata koja obuhvaća nacionalne strateške dokumente u borbi protiv korupcije, strategiju nacionalne sigurnosti te priopćenja USKOK-a i DORH-a. Rezultati pokazuju prisutnost političkih utjecaja i smanjenje profesionalizma u institucijama, što istovremeno ukazuje na devijantnu društvenu strukturu. Na kraju, problematizira se i povezanost političke korupcije kao sigurnosnog problema te vlasti kao sekuritizatora.

Ključne riječi: korupcija, politička korupcija, nacionalna sigurnost, sekuritizacija, antikorupcija

## UVOD

Fenomen korupcije problem je na globalnoj razini s kojim se susreću različita društva, a odnosi se na zlouporabu položaja ili moći radi stjecanja pogodnosti ili vlastitih interesa. Prema prethodnim ekspertizama, najčešće vrste korupcije su politička, administrativna te sustavna ili systemska. Politička korupcija je izvor sustavne korupcije koja destabilizira politički i cjelokupni društveni sustav, a posebno ekonomski sustav (Skube, 2012). Kod administrativne ili birokratske korupcije misli se na djelatnike javne uprave koji su zaduženi za provedbu odluka i propisa (Čaldarović et al., 2009).

\* Matea Maleš (males.m23@gmail.com) magistar je sociologije i španjolskog jezika, članica HSD-a (Hrvatsko sociološko društvo) te pripadnica OSRH. Stavovi izneseni u ovom radu ne odražavaju stavove Oružanih snaga Republike Hrvatske, već su osobni stavovi autora. Rad je proizašao iz istoimenog diplomskog rada na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu koji je autorica obranila u svibnju 2024. godine.

Sustavna ili sistemska korupcija je korupcija duboko ukorijenjena u sustav ili društva čije je prakticanje integrirano do mjere opće prihvaćenosti i načina funkcioniranja društva ili institucija.

Politička korupcija posebno predstavlja izazov jer su uključeni politički dužnosnici koji bi trebali štiti opći ili nacionalni interes, a predstavlja zlouporabu političke moći radi osobnih ili pristranih političkih interesa (Grubiša, 2010a). Očituje se u raznim oblicima poput mita, klijentelizma, nepotizma, kronizma, pronevjere povjerenih javnih sredstava, kupovine glasova, trgovine utjecajem ili sukoba interesa. Ova negativna pojava odstupa od formalnih dužnosti javnih uloga, zbog čega jest patologija demokracije te istovremeno političarima u korupciji normalno političko ponašanje. Radi se o pojavi koja se normalizira ako postaje prihvaćena u društvu. Kao normalizirana pojava, može se shvatiti na način na koji je to opisao papa Franjo; „Korupcija nije čin, već stanje, osobno i društveno stanje u kojem se čovjek navikne živjeti“ (Bergoglio, 2013: 40).

Pojam nacionalne sigurnosti kasnije proizlazi iz pojma sigurnosti. Oba pojma odnose se na preduvjet za opstanak, djelovanje i razvoj čovjeka, države i društva, iako se nacionalna sigurnost primarno odnosi na državu kao glavnog aktera. Glavna podjela jest podjela na tradicionalne i suvremene definicije sigurnosti. Tradicionalne studije sigurnosti odnose se uglavnom na vojno područje, dok „suvremene studije sigurnosti uključuju vojno, političko, socijetalno, gospodarsko i ekološko područje“ (Bilandžić, 2017: 343). Korupcija u svim svojim vrstama i oblicima društveni je odnos koji donosi niz negativnih posljedica za društva, temeljna ljudska prava, a posebice demokratski poredak. Politička korupcija predstavlja nesigurnost za društvo jer posljedicama stvara socijalnu isključenost jednih, mogućnost socijalnih konflikata koji destabiliziraju zajednicu, blokira razvoj društva i pridonosi eroziji moralnih vrijednosti. Ako postoji sustavna korupcija u krugovima državnih dužnosnika, ona se širi na ostala područja društvenog djelovanja. Tada je nacionalna sigurnost ugrožena jer korupcija postaje sustavna pojava u svim sferama te izaziva širok raspon problema. Upravo svrha ovog rada jest prikazati zašto politička korupcija predstavlja ugrozu nacionalne sigurnosti na primjeru Republike Hrvatske. Primijenjena metoda jest studija slučaja čija je jedinica analize Republika Hrvatska. Studija slučaja je istraživačka strategija koja se oslanja na višestruke izvore podataka te na prethodne teorijske postavke (Yin, 2007), stoga izvori obuhvaćaju prethodne ekspertize, članke iz medija, objave o percepciji raširenosti korupcije u Hrvatskoj iz GRECO-a te Transparency Internationala, kroz koje se dobiva opsežan pregled političke korupcije u Hrvatskoj kao prijetnje nacionalnoj sigurnosti. Primjenjuju se teorijske postavke koje uključuju sociološke teorije i sigurnosne studije kojima se nastoji dobiti dublji uvid u fenomen političke korupcije i povezanost s nacionalnom sigurnosti u Hrvatskoj. S obzirom na to da je politička korupcija oblik društvene devijacije, nužno je donijeti mjere za njezino suzbijanje. Kao sigurnosni problem treba proći proces sekuritizacije. Kao dodatna metoda koristi se analiza dokumenata koja obuhvaća strategiju nacionalne sigurnosti, nacionalne strateške dokumente u borbi protiv korupcije Republike Hrvatske te priopćenja USKOK-a i DORH-a. Uobičajeno se studija slučaja koristi za iznošenje empirijskih podataka kako bi se testirao teorijski slučaj (Yin, 2007), stoga

je empirijskim podacima konačni cilj prikazati političku korupciju kao sigurnosni problem s kojim se suočava Republika Hrvatska.

## (POLITIČKA) KORUPCIJA U FUNKCIONALISTIČKOJ TEORIJI I TEORIJI MOĆI

Prema funkcionalističkoj teoriji, država postoji ako trajno ostvaruje vlastitu svrhu koja je ispunjenje potreba građana (Matić i Groznica, 2008), a unutar države pravila i norme reguliraju interakcije čije kršenje rezultira sankcijama. Općeprihvaćene norme i vrijednosti dio su kulture i identiteta društva. S druge strane, u sociologiji postoji termin devijantnog ponašanja koji označava oblike ponašanja koji odstupaju od općeprihvaćenih normi i vrijednosti nekog društva, a korupcija jest čin koji se smatra devijantnim i nepoželjnim oblikom ponašanja. Međutim, devijantne norme i vrijednosti dugoročno mogu kreirati društvene odnose, devijantnu društvenu strukturu i kulturne obrasce (Matić i Groznica, 2008), što znači da korupcija kao normalizirana pojava može biti prihvatljiva. Nadalje, francuski sociolog Emile Durkheim ističe da društvena solidarnost upućuje pojedince jedne na druge i umnožava prilike koje imaju u uzajamnim odnosima (Durkheim, 1960, prema Lozina, 1996: 214). Korupcija, kao oblik društvenog odnosa od kojeg dionici imaju koristi, može proizaći kroz ovu perspektivu iz društvene solidarnosti. Primjerice, u Mađarskoj je korupcija „socijalno ljepilo“ koje drži režim na okupu (Lendvai, 2022). Durkheim definira društvo kao skup činjenica koje prvenstveno čine norme koje mogu biti moralne ili običajne te predstavljaju s jedne strane regulator ponašanja pojedinca, a s druge strane povezane su u skupove institucija i društva u cjelini, odnosno integraciju (Derenčinović, 2001, prema Tarle, 2004: 134). Slom društvenih struktura dovodi do anomije odnosno izostanka efekta regulacije u društvu koje postižu norme. Bez jasnih smjernica za ponašanje javljaju se anomalije poput korupcije, koja, iako je nepravilnost u odnosu na moralne vrijednosti, predstavlja i socijalni fenomen zbog svoje povezanosti s društvenim strukturama od mikro do makro razine. Međutim, društva koja su izuzetno normirana u opasnosti su od različitih tumačenja zakona. Nejasni zakoni pozivaju proizvoljnu moć, a Gorsuch (2022) ističe da vladavina zakona ne tolerira proizvoljnu moć. I anomija i pretjerana regulacija nose rizik razvoja sustavne korupcije. Dio suvremenih društava koja su netom stekla nezavisnost i državni suverenitet istovremeno bilježi rast korupcije, a političke elite u praksi ne prepoznaju istinsku opasnost korupcije (Matić i Groznica, 2008). Najčešće je riječ o državama koje prolaze kroz proces tranzicije<sup>1</sup> iz totalitarnog u demokratsko uređenje zbog ukorijenjenih strukturalnih problema. U takvim društvima postoji normativan okvir prepoznavanja štetnosti korupcije, dok praksa često odstupa. U uređenim društvima kriminal izaziva društveni odgovor i sankcije, dok u društvima bez sankcija postoji rizik da takve pojave postanu redovite.

---

<sup>1</sup> Tranzicija je prijelaz iz jednog sustava društvene organizacije u drugi, odnosno zamjena sustava, te podrazumijeva društvenu transformaciju, a proces cjelovite demokratske tranzicije uključuje liberalizaciju, demokratizaciju i konsolidaciju (Domjančić, 2015).

Teorija elita u sociologiji ukazuje na nejednaku distribuciju moći i utjecaja u društvu gdje grupa pojedinaca ima značajan utjecaj na donošenje odluka i kontrolu resursa (Mills, 1981). Politički dužnosnici mogu koristiti korupciju kao instrument djelovanja kroz *top-down*<sup>2</sup> odnose u kojima moć, utjecaj i kontrola potječu iz viših društvenih struktura prema nižima, što se očituje u političkim procesima i širi na ostala područja društva. Primjer jest klijentelizam, to jest odnos u kojem moćni "zaštitnici" pružaju usluge, resurse ili podršku manje moćnim "klijentima" u zamjenu za političku lojalnost, podršku ili korist (Transparency International, 2020). U klijentelizmu kao društvenom odnosu jedan akter je na višoj poziciji moći te može osigurati određene privilegije i ustupke drugom akteru u zamjenu za njegov glas u okviru političkog djelovanja, što odražava neravnotežu moći i resursa u društvu. Maksimalna apsolutna moć kvari upućuje na to da su totalitarna društva po svojoj prirodi najkorumpiranija društva (Grubiša, 2005). Grubiša (2010a) naglašava da su totalitarni politički sustavi po svojoj definiciji koruptivni jer počivaju na neograničenoj moći koja vodi zlouporabi vlasti.

## UTJECAJ POLITIČKE KORUPCIJE NA NACIONALNU SIGURNOST TE NJEZINO SUZBIJANJE

Cilj nacionalne sigurnosti je osigurati stanje zajamčene slobode države i društva, teritorijalni integritet i suverenitet države u skladu s međunarodno prihvaćenim aranžmanima, ljudske slobode i prava građana, političku i socijalnu stabilnost društva i države, održiv ekonomski razvoj te funkcioniranje pravne države (Tatalović i Bilandžić, 2005). Ugroza nacionalne sigurnosti predstavlja ozbiljan rizik ili prijetnju opstanku, teritorijalnom integritetu i vitalnim interesima nekog društva ili države. S ciljem suzbijanja političke korupcije neke države uvode mjere poput ograničavanja privatnih donacija te postavljanja maksimalnih troškova izbornih kampanja (Skube, 2012). Razvijaju se i nacionalne strategije za suzbijanje korupcije te postoji paket strategija koji uključuje antikorupcijske zakone, antikorupcijska tijela i mjere (UN, 2019). Prema Božiću i Kuti (2012), socijalna kontrola je normativni aspekt društvenog života kojim se određuje što je devijantno, a što društveno poželjno. Pitanja od nacionalne sigurnosti trebaju biti sekuritizirana. Sekuritizacija je transformacija određenih pitanja u sigurnosna pitanja, odnosno postavljanje određenog problema za prijetnju sigurnosti. Sekuritiziran problem jest sigurnosna prijetnja egzistencijalnog karaktera (Bilandžić, 2019). Sigurnost je socijalno konstruiran pojam jer različiti akteri njezino značenje tumače na različite načine (Bilandžić, 2017). Budući da i ugroze ovise o percepciji aktera, proces sekuritizacije postaje ključan za razumijevanje i odgovor na prijetnje. Procesom sekuritizacije problem se izdvaja iz svakodnevne politike i daje mu se poseban status kojim političari trebaju uvjeriti širu zajednicu da određeno pitanje predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost (Hough et al., 2015). Pitanja koja su sekuritizirana iziskuju te opravdavaju primjenu izvanrednih mjera kako bi se suzbili problem ili prijetnja.

---

<sup>2</sup> Odnos odozgo prema dolje.

## POLITIČKA KORUPCIJA U HRVATSKOJ KAO UGROZA NACIONALNE SIGURNOSTI

Politička korupcija u Republici Hrvatskoj prisutna je od osamostaljenja počevši od netransparentnog procesa privatizacije odnosno pretvorbe društvenih poduzeća u privatna. Naime, 1990-ih 60% poduzeća ostalo je u državnom vlasništvu, nakon čega su ista poduzeća prolazila kroz drugi val privatizacije u kojem su pripala pojedincima bliskima s vladajućom strankom – HDZ-om (Radin i Shoup, 2014). Nadalje, tijekom Domovinskog rata UN (Ujedinjeni narodi) je nametnuo embargo na oružje, što je omogućilo nezakonitu trgovinu oružjem u svrhu obrane teritorija koju su pojedinci povezani s političkim strukturama iskoristili za bogaćenje kroz pronevjeru novca i sredstava za obranu<sup>3</sup>. Kronizam, klijentelizam i nepotizam pokazali su se ključnima kod zapošljavanja u državnim institucijama. Grubiša (2010a) ističe da su dvije trećine od 65.000 zaposlenih u administraciji izabrane bez javnog natječaja, prema lojalnosti vladajućoj stranci od 1990. do 2000., te da se takva praksa nastavila. Noviji primjeri su slučaj ministrice Andreje Zlatar-Violić te njezinog nasljednika Berislava Šipuća koji su za važne pozicije u kulturi imenovali stranačke i njima bliske ljude (Banović, 2020). Zatim, primjer je i imenovanje upravljačkih struktura na HRT-u (Hrvatska radiotelevizija) koje se vrši od strane izvršnih ili zakonodavnih vlasti, što rezultira redovitim smjenama kako se mijenja i politička vlast (NN 137/10, 76/12, 78/16, 2016). Također, bivša direktorica tvrtke Eko, Andrijana Cvrtila, objavila je snimke razgovora s HSLSOvim (Hrvatska socijalno-liberalna stranka) predsjednikom Gradskog vijeća iz kojih je dokazano uhljebljivanje, a zviždačica je sama priznala da je morala zapošljavati članove HSLS-a i HDZ-a (Transparency International Hrvatska, 2022).

Prisutni su i slučajevi pronevjere, sukoba interesa ili primanja mita. Grubiša (2010b) navodi primjer dužnosnika HNS-a (Hrvatska narodna stranka), Srećka Ferenčaka, koji je zemljište namijenjeno u humanitarne svrhe od Grada Zagreba prodao po punoj tržišnoj cijeni. Istraga USKOK-a u aferi Vjetroelektrane obuhvatila je bivšu gradonačelnicu Knina, Josipu Rimac, zbog sumnje na trgovinu utjecajem, davanje mita i zlouporabu položaja (Transparency International Hrvatska, 2022b). Drugi primjeri uključuju afere HEP<sup>4</sup>, INA-MOL<sup>5</sup>, Prima<sup>6</sup>, Mreža<sup>7</sup> te sukobe interesa poput

<sup>3</sup> „Koliko prikupljenog novca nije potrošeno na obranu Hrvatske godinama je istraživao sada pokojni Lazo Pajić, zamjenik glavnog državnog odvjetnika. Pajić je relevantna državna tijela upozorio na nedostatak dokumentacije u MORH-u, kao i na činjenicu da nikada nije napravljen službeni izvještaj o ratnom uvozu oružja u Hrvatsku“ (Jutarnji list, 2014).

<sup>4</sup> PPD (Prvo plinarsko društvo) kupovao je plin od HEP-a (Hrvatska elektroprivreda) 2023. godine po nižoj tržišnoj cijeni te ga preprodavao Gradskoj plinari Zagreb po znatno većoj cijeni ostvarujući veliku dobit (Index hr, 2023).

<sup>5</sup> Bivši premijer Ivo Sanader primio je mito kako bi se donijeli zaključci i dopune Ugovora o međusobnim dioničarima između MOL-a i Republike Hrvatske te je time Hrvatska MOL-u osigurala utjecaj na trgovačko društvo INA-u (DORH priopćenja, 2011).

<sup>6</sup> Afera Prima iz 2010. uključuje nezakonito financiranje HDZ-a kroz državna poduzeća (Transparency International Hrvatska, 2020b).

<sup>7</sup> Savjetnik ministra gospodarstva pokušao je iznuditi dio državnog novca te podmititi direktora Mreže TV kako bi se promicali osobni i poslovni interesi ministra gospodarstva u medijima, što dokazuju transkripti razgovora (Nacional, 2023).

slučaja Dječje bolnice Srebrenjak<sup>8</sup> ili zapošljavanja u vrtiću u Slavonskom Brodu<sup>9</sup>. Ovi primjeri ukazuju na sustavnu političku korupciju koja vodi politizaciji i deprofesionalizaciji države, a posljedice se ponajprije uočavaju u političkim procesima te se šire na ostala područja društva. Prije ulaska u Europsku uniju financiranje političkih stranaka u Hrvatskoj odvija se netransparentno, a unatoč obvezama objavljivanja izvješća nakon pristupanja EU, bilježe se nepravilnosti istih<sup>10</sup>. Političke stranke manjih financijskih mogućnosti nemaju jednaku medijsku pažnju zbog činjenice da se prostor u medijima plaća, a HRT kao nacionalni medij nije jednako naklonjen svim strankama, shodno upravljačkim strukturama. Rezultat diskutabilnih političkih procesa očituje se i u razlici između stvarnog broja birača na izborima te broja glasova poput slučajeva iz 2007. ili 2021. godine<sup>11</sup>. Posljedica jest trajno smanjena građanska participacija na izborima.

Nadalje, oslabljene su institucije i postoji nesrazmjer između usluga koje pružaju te očekivanja građana prema istima. Oslabljena je vladavina prava selektivnom primjenom zakona, dok mnoge korupcijske afere poput slučaja bivšeg zagrebačkog gradonačelnika Milana Bandića, afere INA ili afere Agrokor<sup>12</sup> ostaju neriješene. Istovremeno, čelni ljudi političke scene stava su da nemaju uvid u funkcioniranje hrvatskih institucija te u to da se za vrijeme njihovih funkcija događaju velike korupcijske afere, a tijekom mandata trenutnog premijera, Andreja Plenkovića, smijenjeno je 30 ministara, većinom zbog afera (Filipović, 2023). Primjer jest bivša ministrica Gabrijela Žalac koju je na kraju procesuirao EPPO<sup>13</sup> (European Public Prosecutor's Office).

Dok se u prikazanim primjerima preusmjeravaju javna sredstva za vlastite interese, paralelno se smanjuje financiranje sektora kao što su zdravstvo ili obrazovanje.

<sup>8</sup> Donesena je odluka da je gradonačelnik Grada Zagreba zloupotrijebio dužnost u vezi članova Upravnog vijeća Dječje bolnice Srebrenjak, nakon čega su isti imenovani, među kojima jest i član koji je donirao novce za financiranje kampanje za lokalne izbore (Upravni sud u Zagrebu, 2023).

<sup>9</sup> Transparency International (2021b) navodi da se na natječaj u vrtiću prijavilo 35 osoba, od kojih je 8 zaposleno, a osobno su ili stranački povezani s aktualnim gradonačelnikom.

<sup>10</sup> Čular (2022) navodi da su nepravilnosti u području financijskih izvještaja iz 2019. godine pronađene kod 40% stranaka.

<sup>11</sup> Na parlamentarnim izborima 2007. godine, usporedbom rezultata i analizom podataka o broju stanovnika i birača, prirodnom priraštaju i broju birača koji izlaze na izbore, utvrđen je višak od 555.000 birača (Petričić, 2009). Toma (2022) prenosi da se na popisu birača nalazi višak od oko milijun birača koji je utvrđen usporedbom popisa stanovništva iz 2021. godine te broja glasača.

<sup>12</sup> Milan Bandić bio je više puta optužen za afere kao što su Bandićev kum, Croatia bus, Stadion Maksimir i Dinamo i brojne druge (Ćimić 2021).

Osumnjičeni su kupovali plin od INA-e po nižoj, fiksnoj cijeni bez zaštitnih klauzula, a zatim ga preprodavali po višoj tržišnoj cijeni stranim firmama, ostvarujući razliku koja je odlazila na privatne račune (USKOK-ova priopćenja, 2022).

Za aferu Agrokor DORH već nekoliko godina ima dokaze o lažiranju bilanci, ali je procesuiranje još u tijeku (Petranović, 2023).

<sup>13</sup> Osumnjičenu ministricu tereti se za pogodovanje osumnjičenima i njihovim tvrtkama u procesu javne nabave informatičkog sustava za strateško planiranje i razvoj (EPPO news, 2021).

Duge liste čekanja i nedostupnost pojedinih vitalnih zdravstvenih usluga građanima ozbiljni su sigurnosni problemi. Propadanje javnog zdravstvenog sustava znači ugrožavanje osnovnih potreba onih najsiromašnijih, što jest ugroza nacionalne, ali i osobne sigurnosti (Lanščak, 2014). Kvaliteta visokoobrazovanih institucija opada na svjetskim rang-listama<sup>14</sup>, dok su paralelno utvrđeni slučajevi trgovanja s doktoratima, magisterijima, ocjenama i ispitima u akademskim krugovima, gdje se istaknuo slučaj Visoke škole za poslovanje i upravljanje Veleučilišta Baltazar u kojoj je upravno vijeće bilo povezano s političkim vrhom (Petričić, 2009). Također, u Zagrebačkom holdingu, tijekom mandata Milana Bandića, članica Nadzornog odbora imala je lažnu diplomu, što je utvrđeno kontrolom (Markušić, 2022). Osim trgovanja akademskim titulama, bilježene su afera Koeficijent ili afera na Ekonomskom fakultetu u Rijeci<sup>15</sup>. Rezultat afera jest gubitak povjerenja građana u državne institucije, što dokazuje indeks percepcije korupcije Transparency Internationala. Usporedbom rezultata godine 2019., 2020. te 2021., Hrvatska zauzima 63. mjesto od 180 zemalja, a 2022. te 2023. godine 57. mjesto od 180 zemalja prema rang-listama indeksa percepcije korupcije (Transparency International, 2023). Gotovo 92% građana u 2021. godini prepoznaje korupciju među vlastima kao značajan izazov u državi, što Hrvatsku stavlja na vrh među zemljama EU-a (Transparency International, 2021).

Blokiran je ekonomski razvoj jer je prisutna ekonomska politika<sup>16</sup> koja ne postiže rezultate koji zadovoljavaju cilj maksimiziranja društvenog blagostanja, već služi osobnim interesima. Dokaz tome jesu neke od afera poput slučaja Agrokor<sup>17</sup>, Uljanik, Manager ili Remorker<sup>18</sup>. Osjetna posljedica korupcije u Hrvatskoj je korumpirano

<sup>14</sup> Sveučilište u Zagrebu je, prema medijskim priopćenjima, 2018. zauzimalo poziciju između 801. i 1000., a 2020. poziciju iznad 1000 (Večernji list, 2022).

<sup>15</sup> Bivšeg dekana Ekonomskog fakulteta u Rijeci, Alena Hosta, Ministarstvo znanosti i obrazovanja imenovalo je za člana u Sveučilišno vijeće Sveučilišta Sjever, koje nadzire financijski plan sveučilišta te se brine o racionalnoj uporabi, iako je ranije osumnjičen za štetu od 384.000 eura zbog neosnovanog isplaćivanja sredstava s računa sveučilišta (Debeljak, 2024).

<sup>16</sup> Ekonomska politika bavi se odnosom države i gospodarstva te ostvarivanjem ciljeva za dobrobit gospodarstva. Dijeli se na vanjskotrgovinsku, politiku cijena i dohotka, fiskalnu i monetarnu politiku, a opći cilj je maksimizacija društvenog blagostanja svjesnim mijenjanjem ekonomskih varijabli (Crkvenac, 1997).

<sup>17</sup> Poduzetnik Ivica Todorčić osnovao Agrokor još na početku uspostavljanja suverene države te je ujedno i predsjednik Uprave trgovačkih društava Agrokor. Radi se o najvećoj privatnoj tvrtki u Hrvatskoj, čije je širenje započelo preuzimanjem uspješnih socijalističkih poduzeća kroz proces privatizacije koji je bio pod nadzorom države (Bičanić, 2023). Agrokor se širi i izvan Hrvatske te upravo tada započinju financijski problemi zbog velikih kredita te prelijevanja novca između sastavnica poduzeća, a najvidljiviji su 2017. godine. Zbog lažiranja bilanci utvrđeno je da se novac izvlačio iz poduzeća za privatne svrhe obitelji Todorčić (Večernji list, 2017).

<sup>18</sup> U aferi Uljanik kriminalističkim istraživanjem utvrđeno je počinjenje 26 kaznenih djela koja se odnose na subvencijske prevare te zlouporabu položaja u gospodarstvu (HRT vijesti, 22.12.2020).

Podravka se našla u središtu afere Manager u kojoj je USKOK podigao optužnicu 2010. godine protiv osmorice hrvatskih državljana, među kojima je i bivši potpredsjednik Vlade

tržište na kojem, osim poduzetnosti, i rad gubi na cijeni (Lanščak, 2014). Rezultat su visoki troškovi života te iznimno niski prihodi. Minimalna bruto plaća 2023. godine u Hrvatskoj iznosila je 700,00 eura, dok je, prema podacima Eurostata (2023), u Francuskoj bila 1747,00 eura, u Španjolskoj 1260,00 eura, a u Sloveniji 1203,00 eura.

Prema Kopenhaškoj školi, jedno od područja koje čini sigurnost jest i ekološko područje. Sigurnosne prijetnje u ekološkoj sferi obuhvaćaju različite energetske i populacijske probleme, probleme s hranom i ekosustavom (Buzan, 1998, prema Lanščak 2014: 159). Iako postoje ugroze koje mogu biti izazvane prirodnim nepogodama, ulaganjem u infrastrukturu, razvojem stručnosti i pridržavanjem propisanih pravila moguće je smanjiti rizike i ublažiti posljedice takvih događaja. Međutim, razoran potres 2020. godine urušio je grad Petrinju te područje Banovine. Poslijeratna nabava, koja se dogodila prije potresa, nije obavljena u skladu s propisima. „Na materijalima se kralo, zbog čega su kuće obnovljene bez betona i željeza“ (Narod. hr, 2021). Primjer jest i požar u Osijeku 2023. godine na prostoru Drave International, tvrtke za preradu i skladištenje plastike. Zrakom se proširio kancerogeni dim, a satelitske snimke pokazuju da je tvrtka imala više plastike od dozvoljene količine, na što nisu reagirali Državni inspektorat niti glavni državni inspektor, koji je ujedno bivši saborski zastupnik i član HDZ-a (Benačić, 2023).

Krajnji udar na nacionalnu sigurnost jest politizacija sigurnosno-obavještajne službe. Bilandžić (2019) navodi slučajeve zlouporabe obavještajne agencije za predsjedničku kampanju 2005., zatim navodnu povezanost čelnika agencije s kriminalnim krugovima iz 2012. te zlouporabu položaja i ovlasti čelnika agencije za otuđenje 5,3 milijuna kuna iz 2013. Rezultat političkog kadroviranja vidljiv je i u Ministarstvu unutarnjih poslova, na što ukazuje i GRECO<sup>19</sup> u svom izvješću iz 2021. godine. Tijekom 2023. godine poništeno je pet internih natječaja za načelnike policijskih uprava u različitim županijama iako je bilo adekvatnih kandidata. Sumnja se da su natječaji poništeni jer selekciju nisu položili favorizirani kadrovi (Vesić, 2023). Radi se o izravnom utjecaju na sigurnost građana jer ne postoji jamstvo da su postavljene osobe kompetentne za potencijalne izazove. Direktna ugroza nacionalne sigurnosti dogodila se 2016. godine aferom oko kupovine i remonta vojnih aviona MiG 21<sup>20</sup>, za čiju je nabavu izdvojeno 132,9 milijuna kuna (Transparency International Hrvatska,

---

RH, za kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti. Prema optužnici su koristili sredstva trgovačkog društva Podravka za financiranje kupnje dionica kako bi stekli većinsko vlasništvo (USKOK-ovo priopćenje, 2010).

U aferi Remorker bivši predsjednik HGK (Hrvatska gospodarska komora) te član vladajuće stranke Nadan Vidošević optužen je da je u godinama provedenima na čelu institucije izvukao 39 milijuna kuna (Transparency International Hrvatska, 2021c).

<sup>19</sup> GRECO, RCP (2021) 10. Peti evaluacijski krug: Izvješće o sukladnosti. Sprječavanje korupcije i promicanje integriteta u središnjoj izvršnoj vlasti (najviše izvršne dužnosti) i tijelima nadležnima za provedbu zakona, Hrvatska.

<sup>20</sup> USKOK podiže 2016. optužnicu protiv bivšeg načelnika Odjela održavanja i remonta Zrakoplovno-tehničkog zavoda jer ga se optužuje da je tijekom nabave i remonta vojnih aviona MiG 21 koristio svoj položaj kako bi primio mito od predstavnika inozemnih tvrtki u zamjenu za pogodovanje tim tvrtkama pri odabiru izvođača (USKOK, 2016).



2016). Stvarna sposobnost vojnih zrakoplova bila je upitna jer serijski brojevi kao ni ugrađeni dijelovi zrakoplova nisu odgovarali dokumentaciji (Jutarnji list, 2017).

Korupcijske afere u Hrvatskoj dovode do ugroza nacionalne sigurnosti, a krajnja posljedica jest rastući broj emigracija iz godine u godinu. U 2012. iselilo je 12.877 osoba, 2017. njih 47.352, 2021. godine 40.424, a 2022. godine 46.287 (DZS, 2022). Najveći broj iseljenika čine mladi radno sposobni ljudi, glavni razlozi iseljavanja su loše vođenje države, korupcija, kriminal i nesposobni političari (Večernji list, 2018), a posljedica je usporen društveni razvoj.

## ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Politička korupcija i nacionalna sigurnost kompleksni su društveni fenomeni, a borba protiv korupcije u RH započinje tek 2000. godine. Prvi Nacionalni program za suzbijanje korupcije donesen je 2002. godine, a prvo specijalizirano tijelo za borbu protiv korupcije, USKOK (Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala), osnovano je 2001. godine (Grubiša, 2010b). Kasnije su uvedene druge institucije i zakoni koji se često ne primjenjuju dosljedno. Izvješća Transparency Internationala, GRECO-a te EU-a upućuju na visoku percepciju korupcije u Hrvatskoj, a slučajevi prikazanih afera upućuju na sustavnu političku korupciju. Korupcija je prepoznata kao sigurnosni izazov u Strategijama nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, gdje se ističe kao jedan od ključnih izazova, a posljedica je negativnih pojava u procesu tranzicije (NN 32/2002). Također, u Strategiji nacionalne sigurnosti iz 2017. godine, korupcija u javnom sektoru naglašena je kao ozbiljan izazov s daljnjim posljedicama (NN 73/2017). SOA u izvješću ističe da zloupotreba položaja u državnim institucijama ugrožava nacionalnu sigurnost zbog negativnog utjecaja na gospodarski razvoj, povjerenje građana i političke procese (SOA, 2020), a 2022. godine ističe potporu državnim tijelima za suzbijanje korupcije u javnom i državnom sektoru (SOA, 2022) lako su korupcija i njezine posljedice prepoznate kao prijetnja, sekuritizacija nije provedena te izostaje politička volja za poduzimanjem potrebnih mjera. Rezultat su politizirane i deprofesionalizirane institucije i strukture koje gube svoju funkcionalnost. Model rješenja je sekuritizacija, a pitanje je tko može biti sekuritizator u državi u kojoj je korupcija oblik upravljanja. Na društvenim mrežama pojavila se BTL sekuritizacija<sup>21</sup> gdje virtualno povezani pojedinci postaju sekuritizatori s potencijalom za implementaciju sigurnosnih mjera (Ajzenhamer i Rokvić, 2021). Problematika ove vrste sekuritizacije jest pitanje legitimiteta jer uspješno provedena sekuritizacija zahtijeva provedbu izvanrednih mjera od zakonski ovlaštenih aktera, čime sekuritizacija političke korupcije empirijski nije provediva. Potencijalno rješenje jest pojava kritične skupine poput akademskih krugova ili nevladinih organizacija svjesnih štetnosti korupcije. Svrha rada bila je ukazati na sigurnosni problem i potaknuti raspravu o njegovu rješavanju. Budućim istraživanjima kvalitativne metodologije mogao bi se dobiti dublji uvid u izazove političke korupcije u svakodnevnom životu građana poput

<sup>21</sup> Virtualno umreženi građani šire upozorenja o egzistencijalnim prijetnjama te na taj način traže podršku drugih građana za djelovanje odnosno implementaciju mjera.

zapošljavanja i zdravstvene skrbi. Nedostatak ovog rada i potencijalno istraživačko pitanje jest analiza i usporedba antikorupcijskih politika drugih zemalja i Hrvatske.

## LITERATURA

- Ajzenhamer, V. i Rokvić, V. (2021). „Kada publika postane sekuritizujući akter: Promena bezbednosne paradigme u vreme pandemije COVID-19”. *Sociologija i prostor*, 59 (219), 55- 87.
- Banović, S. (2020). „Širenje klijentelističke prakse u hrvatskoj kulturi od devedesetih do danas”. U: Kotarski, K. i Radman, G. (ur.). *Hrvatska u raljama klijentelizma*. Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, str. 139-156.
- Bičanić, I. (2023). *Ekonomist ima dvije ruke*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- Bilandžić, M. (2017). „Socijalna politika (sigurnost) kao područje nacionalne sigurnosti: prilog raspravi o kritičkim sigurnosnim studijama”. *Revija za socijalnu politiku*, 24 (3), 343-358.
- Bilandžić, M. (2019). *Nacionalna sigurnost- prognoziranje ugroza*. Zagreb: Despot Infinitus d.o.o.
- Božić, S. i Kuti, S. (2012). „Čista sociologija” i „prljavi poslovi”: mogućnosti objašnjenja korupcije primjenom Blackove paradigme. *Revija za sociologiju*, 42 (2), 187-211.
- Corruption and the sustainable development goals, UN-iLibrary: World public sector report 2019. <https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210041409c007/read>
- Crkvenac, M. (1997). *Ekonomska politika*. Zagreb: Informator.
- Čaldarović, O., Štulhofer, A., Kufrin, K., Glavašević, B., Odak, I., Gregurović, M. i Detelić, M. (2009). „Suzbijanje korupcije u Hrvatskoj: od stručnih percepcija do javno politički usmjerenoga djelovanja i natrag”. *Revija za sociologiju*, 40[39] (1-2), 3-22.
- Čular, M. (2022). „Utjecaj rada državne revizije na razinu transparentnosti političkih stranaka: studija slučaja hrvatskih političkih stranaka”. *Oeconomica Jadertina*, 12 (1), 63-72.
- Ćimić, I. (2021). „O mrtvima sve najbolje? Bandić je bio lopov i primitivac koji je uništio Zagreb”. *Index.hr*, 28. veljače. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/o-mrtvima-sve-najbolje-bandic-je-biolopov-i-primitivac-koji-je-unistio-zagreb/2257694.aspx>, pristupljeno 17.11.2024.
- Derenčinovć, D. (2001). *Mit(o) korupciji*. Zagreb: NOOCI.
- Debeljak, H. (2024). „Ministarstvo je imenovalo osumnjičenog bivšeg dekana u važno tijelo, nižu riječi hvale za njega”. *Srednja hr.*, 15. ožujka. Dostupno na: <https://www.srednja.hr/faks/ministarstvo-jeimenovalo-osumnjicenog-bivseg-dekana-u-vazno-tijelo-nizu-rijeci-hvale-za-njega/>, pristupljeno 17.11.2024.
- Domjančić, S. (2015). *Civilno- vojni odnosi i tranzicija*. Zagreb: Despot Infinitus.

- DORH priopćenja. (2011). *DORH*, 23.rujna. Dostupno na: <https://dorh.hr/hr/priopcenja/podignuta-optuznica-protiv-ive-sanadera-2>, pristupljeno 15.10.2024
- Eurostat (2023). „Minimum wage statistics“. *Eurostat*. Dostupno na: [https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Minimum\\_wage\\_statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Minimum_wage_statistics), pristupljeno 13.10.2024.
- Eurostat (2023b). „Checkout how expensive your country is“. *Eurostat*. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/wdn-20220623-1>, pristupljeno 13.10.2024.
- Faktograf. (2023). „Satelitske snimke otkrivaju kako je Drava International protuzakonito gomilala plastiku“. *Faktograf*, 06. listopada. Dostupno na: <https://faktograf.hr/2023/10/06/satelitske-snimkeotkrivaju-kako-je-drava-international-protuzakonito-gomilala-plastiku/>, pristupljeno 13.10.2024.
- Filipović, M. (2023). „Puhovski: Razrješenja ministara događaju se, blago rečeno, mimo zakona. Plenković je nastavio Milanovićevim putem“. *N1 info*, 24. prosinca. Dostupno na: <https://n1info.hr/vijesti/puhovskirazrjesenja-ministara-u-hrvatskoj-dogadaju-se-blago-receno-mimo-zakona-plenkovic-jenastavio-milanovicevim-putem/>, pristupljeno 13.10.2024.
- European Public Prosecutor's Office news. (2021). „Former minister and 3 others arrested for suspected fraud at Croatian Ministry of Regional Development and EU funds“. *European Public Prosecutor's Office*, 11. studenog. Dostupno na: <https://www.eppo.europa.eu/en/news/former-minister-and-3-others-arrested-suspected-fraudcroatian-ministry-regional-development>, pristupljeno 13.10.2024.
- GRECO, RCP (2021)10. Peti evaluacijski krug: Izvješće o sukladnosti. Sprječavanje korupcije i promicanje integriteta u središnjoj izvršnoj vlasti (najviše izvršne dužnosti) i tijelima nadležnima za provedbu zakona, Hrvatska.
- Grubiša, D. (2005). „Political Corruption in Transitional Croatia: The Peculiarities of a Model“. *Politička misao*, 42 (5), 55-74.
- Grubiša, D. (2010a). „Anti-corruption Policy in Croatia: Benchmark for EU Accession“. *Politička misao*, 47 (5), 69-95.
- Grubiša, D. (2010b). „Protukorupcijska politika u Hrvatskoj: između deklaracije i redukcije“. *Političke analize*, 1 (2), 1-5.
- Hina. (2017). „Najveća afera Hrvatske vojske. Potvrđena optužnica u slučaju traćenja mita za remont MIG-ova“. *Jutarnji list*, 01. ožujka. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/najvecaafera-hrvatske-vojske-potvrdena-optuznica-u-slucaju-trazenja-mita-za-remont-mig-ova5703627>, pristupljeno 18.11.2024.
- Hough, P., Malik, S., Moran, A., Pilbeam, B. (2015) *International Security Studies: Theory and practice*. Routledge.
- HRT vijesti. (2020). „Afera Uljanik: 11 odgovornih prijavljeno za milijardu i pol kuna štete“. *HRT vijesti*, 22. prosinca. Dostupno na: <https://vijesti.hrt.hr/hrvatska/afera-uljanik-11-odgovornih-prijavljeno-za-milijardui-pol-kuna-stete-678948>, pristupljeno 13.11.2024.

- Index hr. (2023). „Novi detalji velike afere HEP-a i vlade, otkriveno tko je sve kupio jeftini plin“. *Index hr*, 06. srpnja. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/novi-detalji-velike-afere-hepa-i-vlade-otkriveno-tko-je-sve-kupio-jeftini-plin/2477250.aspx>, pristupljeno 13.11.2024.
- SOA. (2020). *Javno izvješće*. Dostupno na: <https://www.soa.hr/hr/dokumenti/javni-dokumenti-soa-e/>, pristupljeno 22.10.2024
- SOA. (2022). *Javno izvješće*. Dostupno na: <https://www.soa.hr/hr/dokumenti/javni-dokumenti-soa-e/>, pristupljeno 22.10.2024
- Jutarnji list. (2014). „Tko su ratni profiteri? Novac za obranu leži na tajnim računima“. *Jutarnjilist*, 29. studenog. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/tko-su-ratni-profiterinovac-za-obranu-lezinatajnim-racunima-585094>, pristupljeno 11.11.2024.
- Lanščak, N. (2014). „Politička korupcija kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti: teorijski pristupi Kopenhaške škole“. *Polemos*, XVII (33-34), 147-166.
- Lendvai, P. (2022) *Orban: Novi europski moćnik*. Zagreb: Profil.
- Lozina, D. (1996). „Durkheimova teorija solidarnosti i njezina kritika“. *Politička misao*, 33 (4), 207-220.
- Markušić, D. (2022). „Korupcija u Hrvatskoj (3) do fakultetske diplome bez učenja za 9000 eura, a za prolaz na ispitu traže od 300 do tisuću eura, a često još i janje i prase!“ . *Direktno hr.*, 27. prosinca. Dostupno na: <https://direktno.hr/direkt/korupcija-u-hrvatskoj-3-do-fakultetske-diplome-bez-ucenja-za-9000-eura-a-za-prolaz-na-ispitu-traze-od-300-do-tisucu-eura-a-cesto-jos-i-janje-i-pra-300291/>, pristupljeno 12.11.2024.
- Matić, R. i Groznica, A. (2008). „Hrvatsko društvo i začarani krug kriminala“. *Revija za sociologiju*, 39 (3), 145-160.
- DZS. (2021). *Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2021*. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29030> , pristupljeno 12.11.2024.
- DZS. (2022). *Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2021*. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58061>, pristupljeno 12.11.2024.
- Mills, C. W. (1981). *The Power Elite*. Oxord: Oxford University Press.
- MROS. (2022). Sjednica vlade RH: Minimalna plaća od 1. Siječnja 2023. godine 4220 neto. Dostupno na: <https://mrosp.gov.hr/vijesti/sjednica-vlade-rh-minimalna-placa-od-1-sijecnja-2023-godine-4-220-kuna-neto/12848>, pristupljeno 18.10.2024.
- Nacionalni program za borbu protiv korupcije s akcijskim planom za borbu protiv korupcije, *Narodne novine*, NN 34/02.
- Nacionalni program suzbijanja korupcije 2006-2008. *Narodne novine*, NN 39/2006.
- Nacional hr. (2012). „Ekskluzivno: Reket medija: Ovo su svi transkripti koji su doveli do smjene Filipovića i Lovrinčevića“. *Nacional hr.*, 15. prosinca. Dostupno na: <https://www.nacional.hr/ekskluzivno-reketmedija-ovo-su-svi-transkripti-koji-su-doveli-do-smjene-filipovica-i-lovrincevica/>, pristupljeno 11.11.2024.

- Narod.hr. (2021). „Potres razotkrio kako je država nakon rata obnavljala kuće: suodgovorna je za tragediju?“. *Narod.hr.*, 03. siječnja. Dostupno na: <https://narod.hr/hrvatska/potres-razotkrio-kako-je-drzavanakon-rata-obnavljala-kuce-suodgovorna-je-za-tragediju>, pristupljeno 11.11.2024.
- Papa Franjo- Bergogolio, J. M. (2013). *Korupcija- zlo našeg vremena*. Split: Verbum.
- Petranović, D. (2023). „Afera Agrokor: DORH već šest godina ima dokaz kako je Ivica Todorić lažiranjem bilanci doveo Agrokor u sistemsku krizu, ali krivo usmjerava njegovo procesuiranje“. *Nacional.hr.*, 11. travnja. Dostupno na: <https://www.nacional.hr/afera-agrokor-dorh-vec-sest-godina-ima-dokazkako-je-ivica-todoric-laziranjem-bilanci-doveo-agrokor-u-sistemsku-krizu-ali-krivousmjerava-njegovo-procesuiranje/>, pristupljeno 14.11.2024.
- Petričić, D. (2009). *Hrvatska u mreži mafije, kriminala i korupcije*. Zagreb: Argusmedia d.o.o.
- Radin, D. i Shoup, B. (2014). „Nestabilnost stranaka, institucionalni poticaji i korupcija u novim demokracijama“. *Hrvatska i komparativna javna uprava*, 14(2): 401-425.
- Skube, K. (2012). „Korupcija kao etički i sigurnosni problem“. *Političke analize*, 3(12): 27-31.
- Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. *Narodne novine*, NN 32/2002.
- Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. *Narodne novine*, NN 73/2017.
- Tarle, T. (2004). „Korupcija u javnoj upravi“. *Pravnik*, 38(79): 129-141.
- Tatalović, S., Bilandžić, M. (2015). *Osnove nacionalne sigurnosti*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.
- Tomislav Tomašević, P-159-21, presuda Upravnog suda u Zagrebu Usl-1260-23
- Toma, I. (2022). „Anomalija je dosegla vrhunac: Na popisu birača imamo pola milijuna ljudi viška“. *Jutarnji list*, 29. studenog. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/anomalija-je-dosegnula-vrhunac-napopisu-biraca-imamo-pola-milijuna-ljudi-viska-15280819>, pristupljeno 13.11.2024.
- Transparency International Hrvatska. (2016). „Nije moguće da nitko nije primijetio nepravilnosti“. *Transparency International Hrvatska*, 22. ožujka. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/novost/nije-moguće-da-nitko-nije-primjetionepravilnosti-420>, pristupljeno 13.11.2024.
- Transparency International (2020). *Istraživanje o stanju borbe protiv korupcije*. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/novost/istrazivanje-o-stanju-borbe-protiv-korupcije-u-hrvatskoj-822>, pristupljeno 13.11.2024.
- Transparency International Hrvatska. (2020b). „Afera Fimi medija- kratko“. *Transparency International Hrvatska*, 11. studenog. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/novost/afera-fimi-medija-kratko-818>, pristupljeno 14.11.2024.

- Transparency International (2021). *Corruption Perception Index Croatia*. Dostupno na: <https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/hrv>, pristupljeno 12.11.2024.
- Transparency International Hrvatska. (2021b). „Korupcija u rujnu 2021. godine“. *Transparency International Hrvatska*, 01. listopada. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/novost/korupcija-u-rujnu-2021.-godine-938>, pristupljeno 14.11.2024.
- Transparency International Hrvatska. (2021c). „Korupcija u ožujku 2021. Godine“. *Transparency International Hrvatska*, 01. travnja. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/novost/korupcija-u-ozujku-2021.-godine-855>, pristupljeno 14.11.2024.
- Transparency International (2022). *Corruption Perception Index Croatia*. Dostupno na: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/hrv>, pristupljeno 13.11.2024.
- Transparency International Hrvatska. (2022b). „Korupcija u siječnju 2022. Godine“. *Transparency International Hrvatska*, 01. veljače. Dostupno na: <https://transparency.hr/hr/novost/korupcija-u-travnju-2022.-godine-1006>, pristupljeno 13.11.2024.
- USKOK priopćenja. (2010). *USKOK*, 28. lipnja. Dostupno na: <https://uskok.hr/hr/priopcenja/podignuta-optuznicaprotiv-bivseg-potpredsjednika-vlade-republike-hrvatske-i-jednog>, pristupljeno 11.11.2024.
- USKOK priopćenja. (2010). *USKOK*, 09. rujna. Dostupno na: <https://uskok.hr/hr/priopcenja/podignuta-optuznica-upredmetu-manager>, pristupljeno 11.11.2024.
- USKOK priopćenja. (2016). *USKOK*, 30. prosinca. Dostupno na: <https://uskok.hr/hr/priopcenja/podignuta-optuznicaprotiv-dvojice-okrivljenika-7>, pristupljeno 11.11.2024.
- USKOK priopćenja. (2022). *USKOK*, 28. kolovoza. Dostupno na: <https://uskok.hr/hr/priopcenja/doneseno-rjesenje-oprovođenju-istrage-protiv-petero-okrivljenika-i-jednog-trgovackog>, pristupljeno 11.11.2024.
- Večernji list. (2017). „Kronologija: Kako se počeo urušavati Agrokor“. *Večernji list*, 17. Listopada. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/afera-agrokor-ivica-todoric-lex-pad-1201509>, pristupljeno 11.11.2024.
- Večernji list. (2018). „Ovo su razlozi zbog kojih se ljudi iseljavaju iz Hrvatske“. *Večernji list*, 06. lipnja. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/biznis/ovo-su-razlozi-zbog-kojih-se-ljudi-iseljavaju-iz-hrvatske1250287>, pristupljeno 11.11.2024.
- Večernji list. (2022). „Objavljena lista najboljih sveučilišta na svijetu: Zagrebačko ostvarilo najgori rezultat dosad“. *Večernji list*, 12. listopada. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/objavljena-listanajboljih-sveucilista-u-svijetu-zagrebaco-ostvarilo-najgori-rezultat-dosad-1624796>, pristupljeno 11.11.2024.

- Vesić, V. (2023). „Izbor šefova policijskih uprava sve se više pretvara u blamažu. Novi natječaji su i dalje na čekanju“. *Novi list*, 11. siječnja. Dostupno na: <https://www.novolist.hr/novosti/izbor-sefova-policijskihuprava-sve-se-vise-pretvara-u-blamazu-novi-natjecaji-su-i-dalje-na-cekanju/>, pristupljeno 11.11.2024.
- Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, NN 137/10, 76/12, 78/16. (2016). <https://www.zakon.hr/z/134/Zakon-o-Hrvatskoj-radioteleviziji>
- Yin, K. R. (2007). *Studija slučaja- dizajn i metode*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

# POLITICAL CORRUPTION – A THREAT TO THE NATIONAL SECURITY OF THE REPUBLIC OF CROATIA

Matea Maleš

## EXTENDED SUMMARY

This paper analyzes political corruption as a threat to national security in the case of the Republic of Croatia. Corruption, political corruption, and national security are terms that do not have a single defined meaning, and there is no consensus among authors on a unanimous definition of the term. It is a fact that political corruption is a social phenomenon that destructively affects the stability of society, and national security is a precondition for the survival of society. The focus of this paper is the case of the Republic of Croatia, where there is a continuous high perception of corruption, citizens are losing trust in weakened state institutions, the rule of law is weakened, public resources are diverted for private interests, and corruption scandals involving political elites are exposed daily. Croatian society suffers a series of consequences affecting moral values, trust, and cooperation within society, the integrity of institutions that provide services to citizens and represent the normal functioning of society, or social organization. The applied method is a case study aiming to explore the complexity of the phenomenon of political corruption in Croatia through data from sources such as Transparency International and GRECO (Group of States against Corruption), media articles, and previous expertise. An analysis of documents was also conducted, encompassing national strategic documents in the fight against corruption of the Republic of Croatia, the national security strategy of the Republic of Croatia, as well as announcements from USKOK (Office for the Suppression of Corruption and Organized Crime) and DORH (State Attorney's Office). The results have shown that in Croatia, a deviant social structure predominates, simultaneously indicating the presence of political influences and a reduction in professionalism in institutions. The political elite has the highest degree of power in society, and corruption is the instrument of power. The paper, through analysis, pointed out the normative character of anti-corruption in Croatia and the lack of empirical character in combating corruption, especially due to the lack of securitization of political corruption. In addition, the connection between political corruption as a security issue and the authorities as securitizers was problematized. This paper seeks to raise awareness of the importance of combating political corruption as a key factor in preserving the national security of the Republic of Croatia and the challenges in the process of securitization.

Key words: corruption, political corruption, national security, securitization, anti-corruption



